

Magyar királyi államvasutak.

Érvényes 1900 május hó 1-től.

A vonatok indulása Budapest ny. p. udvarról.

Délrelejt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme
102	100	kel.ost.	Bécs, Berlin, Páris, expr. v.	6104	1205	sz. v.	Czegléd, Szonok
110	545	kiál. ex.	Bécs, Páris	172	1215	sz. v.	Palota-Ujpest
166	655	sz. v.	Palota-Ujpest	136	1225	sz. v.	Nagy-Maros
124	615	sz. v.	Érsekujvár	146	1240	sz. v.	Nagy-Maros
6102	635	sz. v.	Czegléd, Szonok	4106	1250	sz. v.	Dorog
4102	645	sz. v.	Esztergom	174	1115	sz. v.	Palota-Ujpest
168	655	sz. v.	Palota-Ujpest	104	145	gy. v.	Bécs, Páris
412	705	v. v.	Lajosmizse	4108	205	sz. v.	Pilis-Csaba
1002	730	gy. v.	Zsolna, Berlin	126	215	sz. v.	P.-Nána, Léva
106	800	sz. v.	Bécs	176	220	sz. v.	Palota-Ujpest
708	815	sz. v.	Temesvár, Orsova	704	230	gy. v.	Bukarest
712	830	sz. v.	Temesvár	144	235	sz. v.	Érsekujvár
142	845	sz. v.	Nagy-Maros	4104	240	sz. v.	Esztergom
170	915	sz. v.	Palota-Ujpest	720	245	sz. v.	Czegléd
116	925	sz. v.	Bécs, Berlin	6002	255	sz. v.	Lajosmizse
				186	320	sz. v.	Palota-Ujpest
				178	425	sz. v.	Palota-Ujpest
				108	445	gy. v.	Bécs
				138	450	sz. v.	Nagy-Maros
				148	545	sz. v.	Vác
				180	600	sz. v.	Palota-Ujpest
				140	620	sz. v.	Párkány-Nána
				710	700	sz. v.	Verciorova
				4112	710	v. v.	Esztergom
				6014	720	sz. v.	Lajosmizse
				182	740	sz. v.	Palota-Ujpest
				128	750	sz. v.	Nagy-Maros
				154	820	sz. v.	Vác
				218	905	v. v.	Zsolna, Berlin
				184	925	sz. v.	Palota-Ujpest
				118	935	sz. v.	Bécs
				706	1010	gy. v.	Szeged, Verciorova
				188	1020	sz. v.	Palota-Ujpest
				152	1040	sz. v.	Vác
				902	1120	keleti	Belgrád,
				702	1130	kel.ost.	Bukarest,
						expr. v.	Konstantinápoly
						expr. v.	Konstantinápoly

A vonatok érkezése Budapest ny. p. udvarra.

Délrelejt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme
701	1250	kel.ost.	Konstantinápoly, expr. v.	171	1255	sz. v.	Palota-Ujpest
161	440	sz. v.	Palota-Ujpest	141	115	sz. v.	Nagy-Maros
163	510	sz. v.	Palota-Ujpest	703	125	gy. v.	Bukarest
151	620	sz. v.	Vác	103	150	sz. v.	Páris, Bécs
6101	630	sz. v.	Szolnok, Czegléd	173	158	sz. v.	Palota-Ujpest
165	640	sz. v.	Palota-Ujpest	175	305	sz. v.	Palota-Ujpest
117	650	sz. v.	Bécs	6601	315	sz. v.	Lajosmizse
709	715	sz. v.	Verciorova	135	400	sz. v.	Nagy-Maros
4113	725	v. v.	Dorog	185	410	sz. v.	Palota-Ujpest
217	735	v. v.	Berlin, Zsolna	6103	420	sz. v.	Szolnok, Czegléd
167	745	sz. v.	Palota-Ujpest	4103	435	sz. v.	Esztergom
6011	750	v. v.	Lajosmizse	145	525	sz. v.	Nagy-Maros
139	810	sz. v.	Nagy-Maros	177	545	sz. v.	Palota-Ujpest
713	825	sz. v.	K.-K.-Felegyháza	115	605	sz. v.	Bécs, Berlin
4101	835	sz. v.	Esztergom	179	650	sz. v.	Palota-Ujpest
127	845	sz. v.	Párkány-Nána	711	700	sz. v.	Temesvár
169	1010	sz. v.	Palota-Ujpest	107	725	gy. v.	Bécs
715	1055	sz. v.	Szeged	707	740	sz. v.	Orsova, Temesvár
143	1105	sz. v.	Érsekujvár	147	805	sz. v.	Vác
				4105	815	sz. v.	Pilis-Csaba
				181	825	sz. v.	Palota-Ujpest
				125	815	sz. v.	Párkány-Nána
				105	900	gy. v.	Bécs
				1401	925	sz. v.	Berlin, Zsolna
				4111	935	v. v.	Esztergom
				719	958	sz. v.	Szolnok, Czegléd
				183	1005	sz. v.	Palota-Ujpest
				137	1035	sz. v.	Vác
				109	1045	kiál. ex.	Nagy-Maros
				101	1100	kel.ost.	Páris, Bécs
						expr. v.	(London, Ostende,
						expr. v.	Páris, Berlin, Bécs
				6013	1110	v. v.	Lajosmizse
				901	1120	keleti	(Konstantinápoly,
						expr. v.	Belgrád
				123	1130	sz. v.	Érsekujvár
				187	1145	sz. v.	Palota-Ujpest

A vonatok indulása Budapest k. p. udvarról.

Délrelejt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme
32	620	v. v.	Nagy-Kanizsa	514	1210	sz. v.	Nagy-Káta
604	650	gy. v.	(Gyfehérv., N.-Szeben, Kolozsvár, Stanislau)	22	1235	sz. v.	Bieske, N.-Kanizsa
10	650	sz. v.	Bécs, Graz	310	1235	sz. v.	Hatvan
402	710	gy. v.	Kassa, Munkács	316	130	sz. v.	Gödöllő
1002	715	sz. v.	Zágráb, Fiume, Róma	1302	145	gy. v.	Fehring, Graz
304	730	sz. v.	Ruttka, Berlin	504	155	sz. v.	N.-Várad, Debreczen
320	735	sz. v.	Hatvan	602	215	sz. v.	Arad, Bukarest
906	735	sz. v.	Belgrád, Brod	4	220	sz. v.	Bécs, Páris, London
1508	750	sz. v.	Kassa, Csorba	16	230	sz. v.	Bieske
1008	800	sz. v.	Zágráb, Fiume, Pécs	404	235	sz. v.	Kassa, Lemberg
606	810	sz. v.	Arad, Brassó	904	240	sz. v.	Konstantinápoly
506	830	sz. v.	Kolozsvár, Brassó	312	245	sz. v.	Hatvan
6	850	gy. v.	Bécs, Graz	510	255	sz. v.	Szolnok
408	850	sz. v.	Munkács, M.-Sziget	1004	300	gy. v.	Zágráb, Fiume, Róma
20	900	sz. v.	Bieske	1022	320	v. v.	Adony-Szabolcs, Paks
1708	915	sz. v.	M.-Sziget, Stanislau	910	335	sz. v.	Szabadka
306	935	sz. v.	Ruttka, Berlin	302	345	gy. v.	Ruttka, Berlin
				12	430	sz. v.	Győr
				308	520	sz. v.	Ruttka, Berlin
				508	545	sz. v.	Kolozsvár, Brassó
				318	625	sz. v.	Hatvan
				1706	705	sz. v.	M.-Sziget, Stanislau
				18	720	sz. v.	Bieske
				24	735	sz. v.	N.-Kanizsa, Triest
				1506	800	sz. v.	Kassa, Csorba
				1006	830	sz. v.	Zágráb, Fiume, Eszék
				406	855	sz. v.	Miskolc, Lemberg
				48	900	sz. v.	Bieske
				502	915	gy. v.	Kolozsvár, Bukarest
				1904	935	sz. v.	Gyékényes, Brod
				1304	955	sz. v.	Fehring, Graz
				608	1000	sz. v.	Arad, Brassó
				908	1020	sz. v.	Belgrád, Eszék, Brod
				1510	1040	gy. v.	Kassa, Csorba
				8	1015	sz. v.	Bécs, Sopron
				322	1110	v. v.	Ruttka, Miskolc

A vonatok érkezése Budapest k. p. udvarra.

Délrelejt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme
645	500	sz. v.	Arad	311	1225	sz. v.	Hatvan
321	520	v. v.	Ruttka, Berlin	301	1250	gy. v.	Berlin, Ruttka
1707	545	sz. v.	M.-Sziget	903	105	sz. v.	Konstantinápoly
607	610	sz. v.	Brassó, Arad	601	110	sz. v.	Bukarest, Arad
47	615	sz. v.	Bieske	1901	125	sz. v.	Gyékényes, Pécs
105	635	sz. v.	Lemberg, Miskolc	403	130	sz. v.	Lemberg, Kassa
7	640	sz. v.	Bécs, Sopron	3	145	sz. v.	London, Páris, Bécs
1509	655	gy. v.	Csorba, Kassa	503	150	sz. v.	N.-Várad, Debreczen
907	705	sz. v.	Belgrád, Brod	1301	205	sz. v.	Graz, Fehring
507	710	sz. v.	Brassó, Kolozsvár	21	450	sz. v.	Bieske, N.-Kanizsa
1303	725	sz. v.	Graz, Fehring	313	535	sz. v.	Gödöllő
309	730	sz. v.	Hatvan	27	605	sz. v.	Győr
501	750	gy. v.	Bukarest, Brassó	505	620	sz. v.	Brassó, Kolozsvár
1021	755	v. v.	Paks, Adony-Szabolcs	905	640	sz. v.	Belgrád, Eszék
1505	815	sz. v.	Kassa, Csorba			sz. v.	(Berlin, Ruttka,
1005	820	sz. v.	Fiume, Zágráb, Eszék	305	700	sz. v.	Szerencs
1003	840	gy. v.	Róma, Fiume	5	715	gy. v.	Bécs, Graz
319	845	sz. v.	Hatvan	605	720	sz. v.	Brassó, Arad
509	915	sz. v.	Szolnok	1007	800	sz. v.	Fiume, Zágráb, Pécs
11	920	sz. v.	Győr	1705	810	sz. v.	Stanislau, M.-Sziget
909	1000	sz. v.	Szabadka	15	820	sz. v.	Bieske
307	1005	sz. v.	Ruttka, Füle	407	830	sz. v.	Munkács, M.-Sziget
23	1015	sz. v.	N.-Kanizsa, Triest	1001	835	gy. v.	Róma, Fiume, Zágráb
				1507	850	sz. v.	Csorba, Kassa
				19	900	sz. v.	Bieske
				9	915	sz. v.	Bécs, Graz
				303	920	gy. v.	Berlin, Ruttka
				603	940	sz. v.	(N.-Szeben, Gyfehérv., Kolozsvár, Stanislau)
				25	950	sz. v.	Triest, N.-Kanizsa
				401	1000	gy. v.	Munkács, Kassa
				513	1030	sz. v.	N.-Káta
				317	1040	sz. v.	Hatvan
				17	1040	sz. v.	Bieske

VII. évfolyam.

Budapest, 1900. július 8-án.

41. szám.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	ID. SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre --- 2 kor. 40 fill.	HORVÁTH CYRILL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre --- 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre --- 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.		Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.			

RUPP KORNÉL EMLÉKEZETE.

</

nyain segítsen. Most Arany Toldijáról írt magyarázatait adja ki; még előbb lapot alapít az ifjúságnak, beleölve pénzt és fáradságot, csak hogy annyi meddő kísérelt után legyen végre egy igazi diák-organum, mely mulattat, de az iskolai érdekeket is ápolja, oktat éslelkesít, üdvöseszméket tűz ki és a tanulók érdekeit képviseli. Csupa odaadás és lelkesedés, csupa szorgalom és igyekezet, hogy valami hasznos, gyakorlatias dolgot fedezzen föl. Ma jutalmakkal édesget, holnap már egy üdvös tervet ajánl, melyet mások valószínűleg, néha el is felejtkezve a kezdeményező érdemeiről; de semmi: csak az ifjúság lássa hasznát; tudja, hogy a jövő kinek-kinek igazságot szolgáltat. És mikor a nehéz szenvedések ágyhoz szegeznek, akkor sem szűnik meg gondoskodni lapjáról; hétről-hétre referáltat magának és sürgeti az üdvös vezércikkeket, a melyeknek írása legtöbb fejtörést okoz, de az ő szemében mindennél fontosabb egyszersmind; az ő kedves deákjainak való tanulságos értekezéseket és tanulmányokat. «Elbeszélést, egyebet könnyen tudsz keríteni, az van más ifjúsági lapokban is; de a Tanulók Lapjának a karakterét a vezércikk, a tanulmány adja meg, az, a mit legnehezebben lehet kapni».

Szerette az irodalmat és a költészetet. Mint tanuló ifjú verseket és tárczákat írt a székesfehérvári, szombathelyi és győri lapokba, s nem volt egészen huszonkét esztendő, mikor első könyve, «A modern költészet és újabb költői nemzedék» napvilágot látott. Jól ismerte a legújabb költők műveit és csodálatos, mennyi versöket tudta könyv nélkül. Szerette a modernek lágyágát, tarka, festői nyelvét, pointjeit és szívesen idézte műveiket alkalomadtán. De csak ismerte, olvassatta őket és csevegett róluk; mint író, tanulmányaival egészen más világba fordult. Mint annyi másét, az ő lelkét is megragadta egy nagy tanítónak a varázsa, a ki tán soha sem tartott fölbemászó, retorikus előadásokat, de tartalmasan és a nagy elmék csodálatos világosságával s egyszerűségével szólt, s a mi fő: kedves, leereszkedő egyéniségével mindenk fölött kivívta az ifjúság szeretetét. Egyetemi tanáraink közül senki sem tudott bennünket jobban buzdítani Gyulai Pálnál és alig volt köztünk valaki, a ki ideálját nem ebben a zsémbes, szeretetreméltó emberben látta volna, a mint az utcán, a folyosón el-elfogott bennünket, kikérdezte bajainkat és terveinket, elvitt az Akadémia üléseire, bírálta dolgozatainkat, reáirányozta kinek-

kinek a figyelmét az irodalom egy-egy kevésbé kiderített kérdésére és büszke, méltóságostanferő helyett igazi barátunk volt és maradt még akkor is, mikor az iskola kapui bezárultak mögöttünk. Rupp érezte ennek a nagy embernek a hatását és útmutatása szerint egyre jobban a régi irodalom felé fordult. Szép, becses értekezést írt Gyöngyösi és Ovidius viszonyáról, aztán Gyöngyösiről és Listiusról; majd minden erejével a XVI. század protestáns irodalmára veti magát. Könyveket ismertet és bírál s szinte lázas munkával gyűjti az adatokat. Most Komjáthy Benedek működését helyezi egészen új világításba, majd a Krakkói Töredék mivoltát állapítja meg; aztán megint Tegledi és Bornemissza vitáját veszi sorra, az első jelentékeny összecsapást, mely a magyar reformáció és antireformáció közt megtörtént. Csupa szorgalom, lázas tevékenység, mintha érezné, hogy évei meg vannak számlálva. Már akkor meg-megrohanja a betegség; testében szenvedve ül íróasztala mellett, csak szíve nem tanul csüggedni. Meg van győződve hivatásáról, a nagy vallásharcok teljes történetének megírásáról és a történetíró koszorújáról álmodozik. Alig van tudományos folyóirat, melyben ne jelenne meg cikkei, melyeket új adatok, semmitől vissza nem riadó nagy szorgalom tesznek értékesekké. Ír, tanul, kivonatoz, úgyszólván a fizikai lehetőség utolsó percéig: az összerokadás pillanatáig, a mikor kezéből kihullik a toll, s lenyűgözve a kinoktól, élete mécsének utolsó csendes felfollobbanásai közt is kedves, nagy terveiről álmodozik: régi írók szövegeinek kiadásáról, melyet Gyöngyösivel, Tegledi Feleletével megkezdett, Magyarival volt folytatandó. — rég eltűnt századoknak borongó képeiről, melyeknek őszintesége, nagy szenvedélyei annyira hasonlítottak az övéhez.

Hányszor beszélt halálos ágyán e tervekről, e jövőd munkásságról barátainak, kik előre tudtuk az immár változtathatatlant; szerető hitvestársának, ki nem szűnt meg vigasztaló angyalként állni mellette és mint egy mártír, mosolygó arccal viselte roskasztó gyötrelmeit. Szinte egy évig tart e lassú, kínos haldoklás, melyet több mint egy esztendőnek folytonos nyavalyái előznek meg, titkon, de biztosan emésztve föl a roskatag porhüvelyt, az élet gyöngye mécsét, melynek kialvó lángja annál szomorúbb, mert minden oldalról szétszört, megkezdett és be nem fejezett alkotásokra hinti halavány sugarát.

De mégis: dolgozott, vannak kérdések, melye-

ket az utókor nem fog emlegetni az ő emlékezete nélkül, és elnyerte itt a földön a tanár halhatatlanságát. Elpihenhetett azzal a tudattal, hogy lelke él egy új nemzedékben, a melyet a maga képére formált, és a mely az ő nemes szívének ihletét át fogja szállítani unokáira.

Érette zokogó családját vigasztalja meg a Mindenek Atyja; — mi pedig, fiatal barátim, ápoljuk emléket híven és esdjünk békét szendergő poraira!

Horváth Cyrill.

LEMONDÁS.

Rózsapálya — tündéralom . . .
Nem ismerem, nem kívánom,
Utaimra ne szép rózsá,
Inkább tövis legyen szórva.

Hagyjatok el, fényes álmok,
Magas polezért nem sovárgok;
Mindig alant, esőndben éljek
Tiszta vágyin az erénynek.

Nem esalogat hír, dicsőség,
— Inkább nyugalomra dőlnek,
Csak lehessen néha titkon
Más könnyeit fölszárítanom.

Múló árnyék föl nem biztat,
Kéjek kelyhe nem bánt, izgat;
Egyért küzdök, egyért folyton:
Hogy a szívem ne vádoljon.

Bánatomat hü barátom
Hogy megoszsa, nem kívánom,
Csak, ha buknám csüggedetten,
Legyen a ki fölemeljen.

Nem félek a fájdalomtól,
Mely szívemen végigtombol;
Sújthat földre, le a porba,
Csak reményem el ne oltsa.

Ne kísérjen siker mindig,
— Mások könnyen megirigylik,
Csak ne higgyem semmi vészben,
Hogy ezáltalán küzködésem.

Ne vigyen a sirmagányba
Hősök fényes, szép halála,
Virágot se tegyenek rám,
— Csak a kereszt borúljon rám!

Paksi Géza.

KÜLÖNÖS VÉGRENDELET.

Verne Gyula regénye.

41

Egyedül jogosított magyar fordítás.

Három órával utóbb a vasúti munkások bukkanak reá az eszméletlenül heverő Kymbalera. Fölemelték, s a legközelebbi házba vitték. Orvost keritettek elő, s az konstatalta, hogy még él, s nincs halálosan megsérülve.

Lassacsán visszatért az eszmélete, s akkor aztán megtudták, hogy a szerencsétlenül járt ember a Hypperbone-match negyedik játszója. A hivatalos hatóság vette a kezébe az ügyet, s Kymbalet a vasúti jegy árának megfizetésére ítélte, mert igazságnak még Amerikában is kell lennie.

Kymbale hajlandó lett volna nyomban folytatni az útját, de időközben megtudta ő is a június 24-diki húzásnak az eredményét — így aztán meg kellett elégednie azzal, hogy érdekes úti kaladjaait leírta a *Tribune*-ben.

Csak hogy a bizonyos *Ursus Christianus*-szal ugyancsak megjárta az érdekes riporter. Ugyanis utólag kiderült, hogy az az imádkozó medve nem is volt medve, hanem ember, a ki épen egy medvebőrrel készült a szomszéd faluba. Útközben utólérte a vihar, s ekkor húzta magára a medvebőrt. A rémitő vihar láttára megrémült és szaporán vetette a keresztet.

Ezzel az ujságíró-kollégák gyakran megrézték őt, de elvégre maga Kymbale is jót nevetett rajta.

Hogy az ötödik játszófél miként tért vissza Jovitával és Max Réallal, arról már számot adtunk. Jovita vigasztalhatatlan volt.

— Az Istenre kérek, Jovita, ne vedd annyira a szívedre a dolgot! Lásd én elejétől fogva nem reménykedtem.

— De én biztosan számítottam rá.

— Nagyon helytelenül cselekedtél.

— Különbben a te sorsod nem is olyan sajnálatos, ha az ember fontolóra veszi a dolgot.

— De hiszen én nem is panaszkodom — felelé Lissy mosolyogva.

— A milliókat nem kapod meg, de az összes befizetett tétek a tied. Szép kis hozomány . . .

— Mit mondasz?

— Azt mondom, hogy X. K. Z. az első, te pedig a második, a játék törvénye szerint a második kapja a befizetett ezer dollárokat.

— No lám, erre még csak nem is gondoltam.

— Te háládatlan portéka, mindenre nekem kell gondolnom; csinos kis összeg néz reád.

Valóban a befizetett tétek szépen felgyűltek. Egyezer a Niagara hidjánál, kettő a new-orleansi vendéglőben, kétezer a nebraskai labirinthnál, háromezer a kaliforniai «Halál-völgyé»-nél, háromszor háromezer a missouri-i fogságba kerültektől: összesen tizenhétézer dollár. Ehhez a második nyerőnek föltétlen joga van.

Mindenkiről megemlékeztünk, csak Hodge Urricanról, a rettenetes kapitányról nem.

Junius 22-dikén a kapitány Wisconsinban volt. Itt tudta meg a neki szóló húzás eredményét, mely szerint a harmincegyedik mezőre, Nevadába kell sietnie. Mintegy ezerkét száz mérföldnyi útaeska állott előtte. Nevadában volt a «kút», mely a boldogtalan kapitány zsebét megint érzékenyen érintette. Hodge Urrican, mint rendesen, tajtékot túrt, a bős Turk pedig szent fogadást tőn, hogy Thornbrockot nyakon csipi, a körmeivel megfojtja, s a húst lerágja a csontjairól... és még több efféle épületes dolgot cselekszik.

Ezt Nevadát nem hiába jelölte «kút»-nak Hyperbone, mert ebben az államban irtóztató sok a bányatelep, a tárna, csupa rengeteg mély kútak ezek. Van köztük olyan is, a mely nyolcezer méternél mélyebben hatol be a föld gyomrába.

A hatodik játzó azonban nem láthatta meg Nevadát, mert Junius 24-én megtudta Great Lake Cityben a nagy újságot.

X. K. Z. megnyerte a játékot. A kapitány is visszasietett Chicagóba, hogy minő lelkiállapotban, azt talán mondanunk sem szükséges.

Így állottak a dolgok. A rémitő izgatottság megszűnt, a mióta a világ tudta az eredményt, ámde az X. K. Z. személyének a titokzatossága még mindig izgatta a kedélyeket, még pedig nemesak azokat, a kik a játékban résztvettek, hanem azokat is, a kik önzetlenül érdeklődtek iránta. Mindenki azt hitte, hogy az «álarzos lovag» néhány nap múlva már jelentkezni fog. Csak hogy a húzás napja óta egy egész hét telt el, s a győztes X. K. Z. még mindig nem jelentkezett.

Jovita egyike volt a legtűrelmetlenebbeknek. Naponta legalább tizszer elment az Auditoriumba, hogy hirt halljon az «álarzos lovag»-ról. Max

Réalt is biztatta, hogy járjon utána a titoknak, csak hogy Max Réalnak mostanáig a legkisebb gondja is nagyobb volt ennél.

Azon egyáltalában nem kell megütődniük, hogy a két fiatal leány még nem tért vissza az áruházba, hogy régi állását elfoglalja. Lissy amúgy sem fog visszatérni, Jovita pedig meg akarta várni a dolgok végső kifejlődését, s akkor majd elfoglalja régi állását, mint első elárúsítónó.

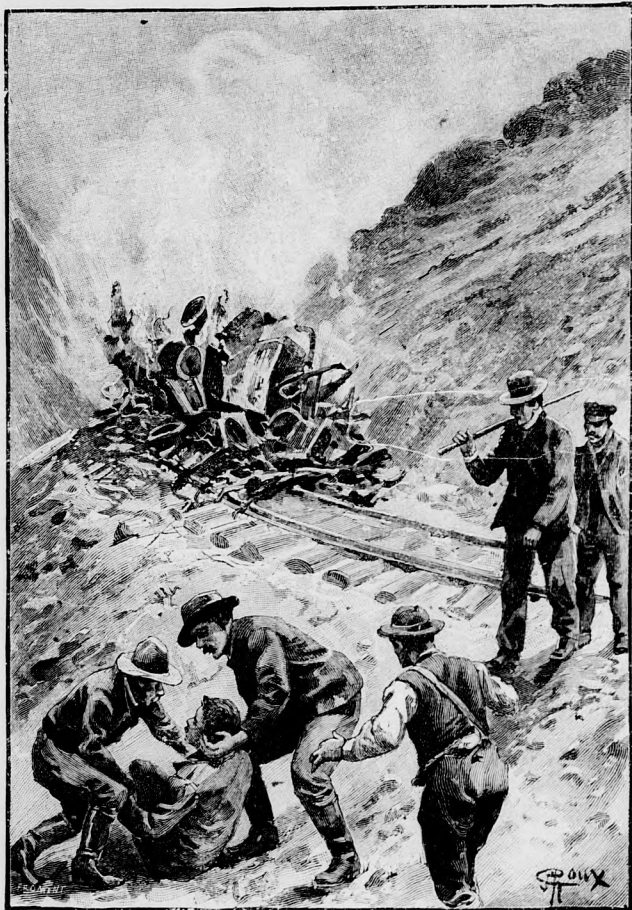
A Jovita izgatottsága hű képe volt annak, mely egész Amerikát, sőt az egész világot elfogta. Mindennap fokozódott ez az izgatottság. Az emberek megostromolták Thornbrockot, a közjegyzőt, tudakolták tőle, hogy ki a vörös zászló, hova ment Minnesotából, miért nem jelentkezett még? Thornbrock minderre azt felelte, hogy ő nem ismeri X. K. Z.-ét, nem tudja, hogy hol volt és hol van jelenleg?

— Elvégre is majd jelentkezni fog, ha szüksége lesz a pénzre — veté oda a kíváncsiságtól majdnem megpukánónak.

Erre aztán a játzófelek Lissyt és Max Réalt nem számítva, összeállottak, s a lapokban erősen hánytorgatták, hogy ők jogorvoslást kérnek; hogy a nyerő nem jelentkezett, tehát ki van zárva

a játékból, s a többinek okvetlenül folytatni kell azt. Az első támadó cikket Kymbale maga írta a *Tribune* hasábjain. A többi nagy lapok is mind állást foglaltak X. K. Z. ellen. A közvélemény hangosan megnyilatkozott. Marmár népgyűlésről beszéltek, hogy szavazattal döntsék el a vitás kérdést: vajjon kell-e addig várni, míg az «álarzos lovag» jelentkezik, vagy folytassák a játékot.

Az izgatottság olyan mérveket öltött főleg Chicagóban, hogy az Excentric-Club tagjait, legkivált pedig Thornbrock közjegyzőt fegyveres hatalommal kellett megvédeni a tömeg dühétől.

A VASÚTI MUNKÁSOK BUKKANTAK REÁ.

És végre, július 15-dikén, tehát a híres-nevezetes húzás után három héttel valami váratlan dolog történt.

Ezen a napon, délelőtt tíz óra tizenhét perczkor villámgyorsasággal terjedt el Chicagóban a hír, hogy az Oakwoods-temetőben Hyperbone mauzoleuma tornyában megszólalt a harang és eseng-bong szünetlenül.

XV.

Az utolsó hóbert.

Ember azt el nem képzelheti, hogy minő hibetlengyorsasággal terjedt el Chicagóban a harangzúgásnak a híre. Ha Chicago minden háza telefonnal lett volna az Oakwoods-temetővel összeköve, Illinois fővárosának egy millió hétszáz ezer lakosa hamarabb ennél nem tudhatta volna meg a váratlan újságot.

Néhány percz múlva már ezer ember ostromolta meg a temetőt. Negyedóra múlva megkétshereződött a kíváncsiak száma, félóra múlva pedig a Washington-park felől megakadt minden közlekedés.

Az állam kormányzóját, John Hamiltont rögtön értesítették a dologról, s egy század katonaság ment a temetőbe, hogy rendet csináljon.

A temető kapuja mellett nagy kinnal-bajjal lehetett egy kis szabad bejárást csinálni, a katonák erős korlátot húztak ott.

A kápolna harangja pedig folyton esengett-bongott.

Higginbotham W. György, az Excentric-Club elnöke, Thornbrock közjegyző a hír hallatára természetesen a temetőbe siettek. Sőt úgy mondják, hogy ők ketten voltak a legeslegelsők a helyszínén.

Félóra múlva a hat játékos is megjelent. Ott volt Urrican, Crabbe (és idomítója Millner), Titbury (és hitvestársa), Kymbale, sőt Jovita állhatatos kérésének engedve megjelent Lissy is Max Réallal.

A hat játzófél ott állott a mauzoleum előtt, a katonaság által vont kordonon belül.

Ekkor a harangzúgás egyszerre csak elhallgatott, s ebben a pillanatban a mauzoleum ajtaja mintegy magától kinyílt.

A nagy, köralakú termet a villamnak vakító fehér fénye öntötte el. Az összes lámpákban kigyúlt a villamfény, s reávetődött a közepén álló lefüggönyözött ravatalra.

Az Excentric-Club tagjai az elnök vezetése mellett bevonultak a nagy terembe, utánok ment Thornbrock, a közjegyző talpig feketében, hófehér gallérral és alumínium-keretű szemüvegével, következett aztán a hat játzófél, s a nézők közül annyi, a mennyi csak az óriási terembe befért.

Halotti esend volt a teremben. Mindenkit végtelen izgatottság szállott meg. Jovita bizonyára egyike volt a legeslegizgatottabbaknak. Mindenkit az a sejtelem szállott meg, hogy nemsokára lehull a titokról a lepel, s előáll majd a titokzatos X. K. Z., a Hyperbone-match nyertese. (Vége köv.)

II. RÁKÓCZI FERENCZ.

Jósika Miklós regénye.

26

Az ifúság számára átdolgozta Gaal Mózes.

Ezt mondván, a vén cigány más modorban kezdé meg veszélyes átmenetét, mint két társa: a helyett t. i., hogy a gömbölyű gerendát karral, lábbal átölelje, s azon tovább csúszszék vagy kúszszék, beleereszkedett a vár árkanak zöld levébe s csak erős karjával tartózkodott a sudaron: így terhének egy részét a víz emelvén, könnyebben és gyorsabban ért czimboráihoz, mint azok gondolták; de oly állapotban, hogy nem volt tanácsos vele érintkezni.

— Itt vagyok én is! — ezek voltak első szavai, midőn a szoros lyukon átvérgődve, a várudvaron állott czimboráival.

A sűrű füstben senki sem vette őket észre, de nem akartak soká e nyílt helyen maradni, s a főépületnek szemközti oldalához óvatosan közeledvén, egy ajtócskát pillantottak meg.

— Itt egy ajtót látok, — susogta Brenkovics — minden attól függ, minél előbb e sok fejét vesztett nép közé elegyedni — utánam! — Ezzel társaitól kísérvé belopódzott a nyitott ajtón, mely valami kamrába vezetett.

Abban a pillanatban a szemközt levő ajtón egy nőcseléd rohant be, szeme elé tartván kezét. — Jaj! kiáltott, — megvakulok, megfulok, az egész udvar tele van füsttel.

Brenkovics a leány elé állva, kérdé tőle:

— Hol van a legtöbb baj, szép hugom, hadd segítsünk — vizért jöttünk, ide hamar egy rocskával.

— Csak menjenek kentek a felső emeletre, minden ember ott van, rocskát nem kapnak itt, ha csak a moslékos esebret nem akarják elvinni, — a többit mind kihordták innen.

Hager úr bizott az árok mélységében, a vaspánttal megerősített kettős kapu erejében, a keményen karózott föld erődítésekben, s kisebb gondja nagyobb volt, mint hogy olyan ellenség-től féljen, melynek nincs ágyúja; azért az ablakokhoz s a bástyákhoz állított örökon kívül mindenkit a födélre hajtott, melynek már egy része le volt verve, mikor Brenkovics az égő fészekbe jutott.

A hágesókon le- és feljártak azok, kik a szétzúzott födélnek tüzes romjait oltogatták, katonák s polgárok.

Egyszerre Brenkovics és két társa kiléptek a konyhából a hosszú folyosóba, hol élénk sürgés-forgás volt.

Ki álmodta az általános zavarban, hogy ellenségek, ki tekintett vonásaikra? vagy kérdezte, mit akarnak, honnan jöttek? — Itt mindenki azt hitte, hogy a várhoz tartoznak, vagy nem hitt semmit, mert rájuk sem nézett.

Most a három ember a hágesón kezdett felhaladni; egy vastag férfiú szaladt le rocskával kezében, utána egy katona jött fehér kabátban.

Mikor az utóbbi Brenkovics mellett elhaladt, rövid sikoltás hangzott, s a katona holtan hempergett le a hágesón.

— Bizony lever még lábamról! — szólt haragosan és lejjebb ugorva a vastag ember a rocskával, mind részeg, a mennyi van! — ezzel tovább ment.

Újra pár katona sietett eléjük: két rövid szúrás, kitől? nem tudjuk, s meg volt minden mondva: a katonák egyike jobbra, a másik balra hanyatlott le a hágesón.

Kik polgári öltönyben voltak, azokat a három támadó nem bántotta.

A felső emeletnek széles, boltozott folyosójába érvén, ott már többen rohantak eléjük, tétova szaladgáltak: a hány fehér kabáttal találkoztak, míg az égő fedélhez vezető hágesón felhaladtak — egy-egy biztos törszúrás egy-egy ellenség-től szabadította meg őket.

De most már a fődél alá értek, hol az őrség többsége a zindelyeket, léceket verte le a fődélről, míg mások a boltozatra hullott tűzromokat oltogatták.

Hager az iszonyú hőség daczára a boltozaton állt, oly helyen, hol a fődél már szét volt rombolva, s az ég gyászosan boltozott feje fölött. Szeme a munkásokon függött — szólt velök, bátorította őket — hogyan jutna eszébe csak álmodni is arról, hogy őt saját falai közt pár ember meg merje támadni.

Egyszerre ordítás hangzott, egy golyó süvöltött el Hager füle mellett. — Rajta, rajta, kiáltott Vaszil, Ursza, Brenkovics: utánam! — mienk a vár, nyitva a kapu! tele az udvar! éljen Rákóczi!

Míg e kiáltások hangzottak, egy második lövés szólt, rögtön utána még három, s Hagernek öt embere rogyott össze.

A többi katona félbe hagyván a fődélbontást, előbolyongott, s nem tudván, mi történt, a hágesó felé sietett, hol nem egygyel ütődött össze a polgárok közül, kik első akartak lenni a menekülésben.

A zavar leírhatlanná lön. Hager maga s emberei egyike sem kételkedett, hogy a vár be van véve. Most Brenkovicsnak hatalmas hangja meg-

esendült, túlharsogva a lárman s dübörgésen, melyet az össze-vissza szaladók okoztak.

— Hallja mindenki! ki egy labanczot elfog, vagy lelő, egy aranyat kap jutalmul — ki velünk tart, s nekünk segít, bántódása nem lesz.

Alig telt el tiz másodperc e rövid s érthető szözzel kiadott nyilatkozat után, s a jelenet megváltozott.

Mindazok, kik a várban voltak a kállói lakosság s vidéki menekültek közül, a fedélrombolással, tűzoltással felhagytak, s megtámadván a menekülni akaró őrséget, azt nem csekély küzdés után lefegyverezték, mi annál könnyebb volt, mivel csak rövid kardjaik lógtak oldalaikon.

Legalább tizen, s ezek közt Brenkovics maga és Ursza, a hadnagyot rohanták meg.

Hager, mikor látta, vagy hitte, hogy a vár — előtte megfoghatlanul — veszve van, kész volt elhatározásával: a fődél tűzfalához vetette hátát, kivonta hatalmas pallosát, s mivel Brenkovics egyetlen lövését, melyet maga számára mindig meg szokott kimélni, nem akarta feláldozni; az öreg pohos ember a kétségbeesés erejével védte magát s nem egyet a megtámadók közül rútul megsebesített.

E közben a lefegyverzett őrség éljenezte Rákóczit.

Nem csekély időbe került a hadnagyot a falhoz szorítani, s kifaesarni kezéből kardját, melyet oly szorosan tartott, hogy keze kifeszamlott az erőködésben. — Végre a földön hevert.

Életét annak köszönhette, hogy támadói közül csak Brenkovics és Ursza bírtak fegyverrel, s ezek élve akarták diadaluk jeléül a becsületest embert Rákóczi táborába vinni.

De mi történt Vaszillal? — megmondjuk.

Mihelyt látta, hogy a várba menekültek nagy része csatlakozik társaihoz; nehányat felszóltott: — utánam, menjünk a herzeg elé! éljen Rákóczi! — ezzel előre rohant, s többen kísérték.

Így sült el szerencsésen a kállói kurucztréfa.

A vár éjjel után fél kettőre Rákóczi vezérének kezei közt volt, négy könnyű ágyú s jó mennyiségű lópor s fegyver lön a martalék.

Hagert Rákóczi szabadon boesátotta. Az osztrák hadi törvényszék pedig — felakasztatta.

XVI.

Váratlan, kedves vendégek.

Rákóczit Kállónál hagytuk el — most Tokajban, saját ősi várában találjuk.

A német őrizet visszaverte előbb az ostromot:

A könyvnyomtatás ünnepe.

Mainzban és másutt — hazánkban is — fényes ünnepet ültek a minap: Gutenberg János, a könyvnyomtatás lángeszű feltalálója születésének ötszázados évfordulóját.

Alig van művelt nép, mely az emberi művelődésnek e nagy ünnepéről elmaradt volna, és nincs művelt ember, a ki hálával nem emlékeznék a hányatott életű feltalálóról, ki a világ szellemi haladására szinte megmérhetetlen hatást gyakorolt.

Ma, a mikor egy-egy új eszme, felfedezés rövid

Rákóczi emberei kétszer támadták meg a várat, s veszteséggel kelle lemondaniok a vakmerő vállalatról. Ámde bátorságuk, s maga a hősiecsata-vesztés elrémítette a tokaji várőrizetet. Átlátta, hogy újabb ostromnak ellenállani nem tud; azért a várparancsnokot egyezkedésre akarta bírni.

Rákóczi elfogadta a feltételeket: az őrizetet Pestre kísértette saját kívánatára s a várat elfoglalta; hol számos ágyút, s nagy mennyiségű hadiszert talált.

A tokaji vár bevétele után néhány nappal kürt

GUTENBERG JÁNOS.

szólalt meg, s nemsokára egy fiatal tiszt jelentette, hogy négylovas koesi érkezett a várhoz. Hölgyek ülnek benne.

Rákóczit e látogatás nem lepte meg, rögtön megparancsolta, hogy be kell eresztetni a hintót.

A dobogót leeresztették, s egy kényelmes hintó gördült be a szűk várudvarba, s a vendégek kiszálltak; lépteik s öltönyeik suhogtak a széles hágesón, s a terem ajtaja megnyílt.

Rákóczi csak akkor kelt fel a tölgyesékről, mikor az ajtó kettős szárnyai szétváltak.

Két hölgy közeledett hozzá.

— Amália! — kiáltott fel egyszerre Rákóczi az öröm s meglepetés hangján. (Folyt. köv.)

idő alatt válik az emberiség közkincsévé: nem szabad felednünk, hogy mindez jórésben a könyvnyomtatás által vált lehetségessé. Ötszáz esztendővel ezelőtt az emberek, ha egy-egy kiváló elme gondolatait az eredeti forrásból kívánták megismerni, valóságos kincseket áldoztak egy-egy könyvért vagy messze tartományokba voltak kénytelenek utazni: a szellem kincsei csak kiváltságosoknak jutottak; ma Gutenberg találmánya által úgyszólván mindenki hozzáférhet az érző szív, a gondolkodó elme alkotásaihoz s a milliók összeforhatnak a szellemi élet nagy testvériségében. Ötszáz esztendővel ezelőtt szó sem lehetett igazi nemzeti irodalomról: Gutenberg által mindenütt felvirágoztak a nemzeti irodalmak, melyek a népek összes rétegeihez szólnak és mindnyájuk lelkét tolmácsolják. A tömeg egy csapásra belépett

az emberiség nagy versenyébe; a munkások zárkózott, kis köreit a sokaság, az összes váltotta fel; nem csoda, hogy a műveltség óriási léptekkel törtetett előre és a szellemi élet világszerte átalakult.

Ime a mainzi ünnepnek fontossága és egyetemese jellege.

I.

Gutenberg Gensfleisch János 1397—1400 közt, régi mainzi patricius családból született. Először ötvösségre készült, majd Strassburgban kősziszolással foglalkozott. Lelkében már ekkor felmerül a nagy terv, a melylyel az emberiség sorsára később döntő hatással lett: a könyvsajtó összeállítás. Harmadmagával dolgozik a műnek létrehozásán s éjjel-nappal fárad, midőn egyik társa váratlanul meghal s nemcsak a nagy fáradsággal összerakott sajtó tűnik el hagyatékában, hanem örökösei a feltalálót az előlegezett költségek miatt is beperelik. Gutenberg szegényebben, mint valaha volt, tért vissza Mainzba. De lelkesedése nem hagyja pihenni, újra munkához lát, a gazdag Fust Jánostól 800 aranyforintot kölcsönöz és ismét összeállítja találmányát. Végre elkészül vele és nemsokára megjelennek első nyomtatványai: iskolai ezélokra szánt könyvek, kelettel ellátott első könyve: «A kereszténység intelme a török ellen» és megkezdí a keresztény világ nagy szentkönyvének, a bibliának nyomtatását.

Mindez átlagos számítással az 1440-ik esztendőig megy vissza. 1856-ban egy ásatás alkalmával Mainzban, egy pinczében találtak egy kis, kezdetleges sajtóból való részeket, többek közt egy 4 láb hosszú, fél láb szélességű deszkát, közepén csavarlyukkal ellátva és e felirással:

J. MCDXLI. G.

a melyben Gutenberg nevének kezdőbetűit és az 1441. évszámot sejtik. Másfelől 1440-ig, mint Chinában, Európában is fatábla-nyomás járja, melyet dörzsölő és barna sepia-tinta segélyével állítanak elő. A sajtónyomás első termékei ellenben mind fekete tintával készítvők, melynek keverése a feltalálónak nagy fáradságába került. Aztán Gutenberg még tovább megyen: a bevészt fatáblát csakhamar mozgó betűkkel helyettesíti, a melyek külön-külön kis fapálczikákra vannak metszve vagy ólomba vannak öntve.

Ezentúl még csak egy lépés van hátra: a betűöntés könnyebbé tétele. És Schöffer Péter, Gutenberg segédje a betűket kemény ércrudacsákra faragja, a *patricznak* nevezett betűs rudacsákat rézlapokba veri, ezzel készen van a «matricz», a forma, melynek segélyével rövid idő alatt a betűk ezreit állíthatják elő.

A nagy találmány he volt fejezve. Fust János pedig azzal mutatta ki elismerését a nagy mester iránt, hogy Gutenberget az előlegezett és a vállalatra felhasznált 2026 forintért bepörölte.

Gutenberg elvesztette a pört; összes nyomdai berendezése zálogban maradt Fustnál, a ravasz

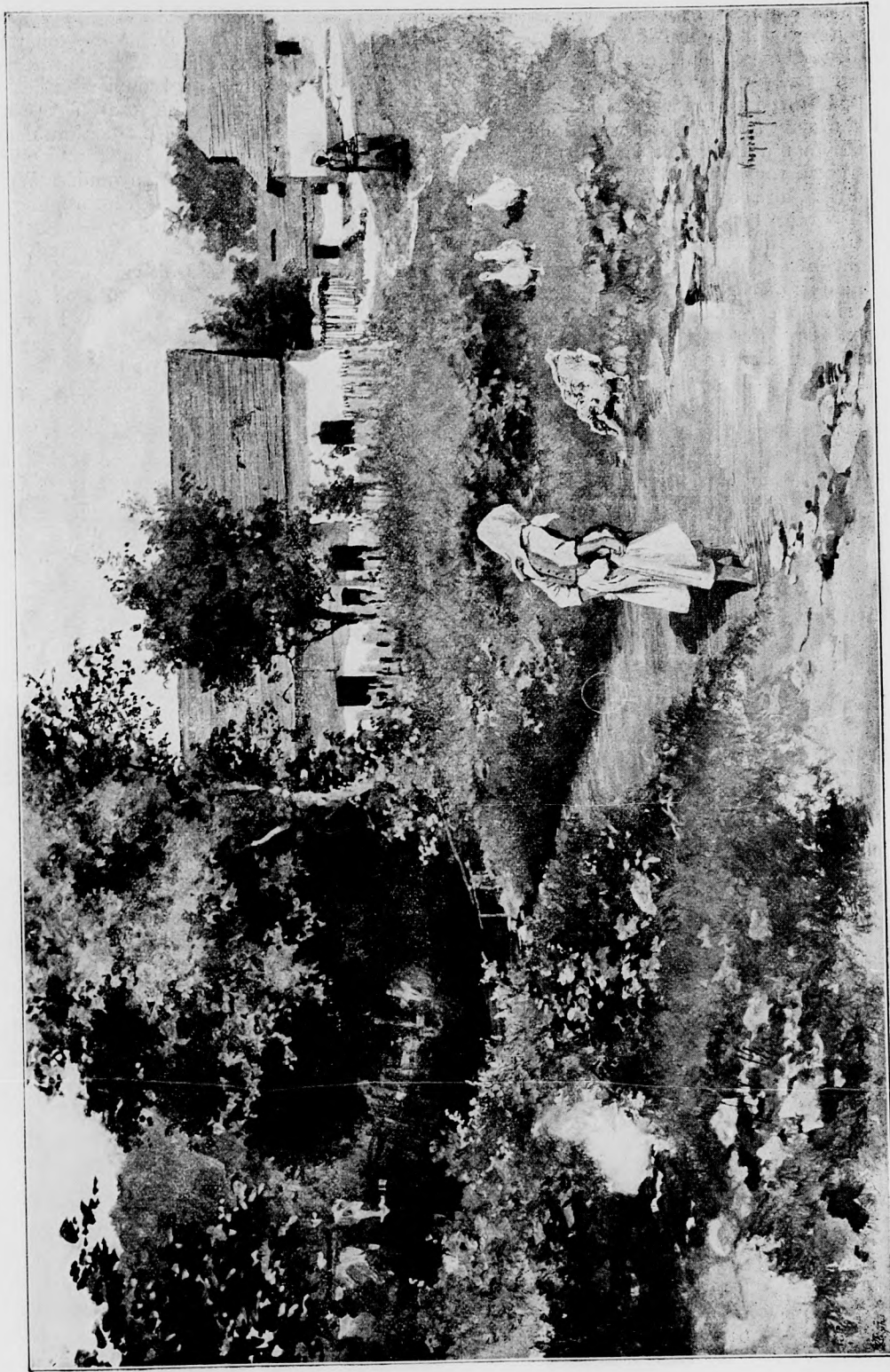
üzletemberről, ki most Schöfferrel lépett üzletársi viszonyba, egyúttal nőül adván hozzá leányát, Krisztinát. A kijátszott ember anyagi helyzete napról-napra rosszabbodott, úgy, hogy már a hitelezőktől tartva, nyomtatványait sem merte saját neve alatt megjelentetni. Azonban a mainzi syndikus, Humery, dicséretes áldozatkészséggel még egyszer segítségére sietett. Ennek köszönhető, hogy új betűket állíthatván elő, még két-három kisebb nyomtatványt, krakkói Máté «Tractatus rationis et conscientiae»-jét s Aquinoi Tamás «Summa de articulis fidei»-jét befejezhette. De már alkotó ereje fogytán volt. Hatvan éves kort ért el s viszontagságokkal, küzdelmekkel teljes múlt állt háta mögött. Utolsó nagy munkája a genuai Balbi «Catholicon»-ja volt, egy a XIII. században fölötté kedvelt, 373 lapra terjedő grammatikai és lexicalis kompiláció, melyből még 25 példány maradt fenn. Ennek befejeztével helyét átengedte szerencsésebb vetélytársainak, ő maga, mint a Szent-Viktor kegyes alapítvány tagja, kolostorba vonult, istenfélő lelki gyakorlatok közt töltve napjait. Ott érte aztán az új mainzi érsek, Nassaui Adolf kegye, a ki 1465-ben udvarához vette, megmentette hitelezői üldözésétől, évi ellátást rendelt neki: egy rend ruhát, húsz mérő gabonát s két akó bort, azonkívül eltvillei rezidenciájában szabad asztalt.

De Gutenberg nem soká élvezhette a nyugalmat. Három év múlva, 1468 febr. 2-ikán meghalt s tetemét a Gensfleischok családi sírboltjában, a dominikánus kolostor templomában helyezték örök nyugalomra. Emlékét szülőházán és nyomdája helyén felirat, továbbá két szobornü örökíti: az egyik Mainzban a Gutenberg-téren, magác Thorwaldsené, a ki ingyen vállalta el a mintázást 1837-ben, épen úgy, mint David d'Angers is Strassburg számára. Strassburg város könyvtára bírt különben Gutenberg legjobb arcképét is, mely a könyvtárnak 1870-ben történt leégésekor ment tönkre s ma már csak a mainzi városi könyvtárban levő másolata után ismeretes.

Gutenberg is osztozott az úttörők sorsában. Volt része félreismerésben, hideg mellőzésben s eszméinek a mindennapi élet sanyarúságaival kemény harcra kellett szállniok. De legyőzte azokat rendíthetetlen hite, mely az emberi művelődés legnemesebb reformja keresztülvitelében vezette. Meg kellett érnie azt is, hogy még életében mások arassák munkája fáradságának, szelleme hódításának gyümöleseit; de az igazságos utókor elfogulatlanul ítél érdemei fölött s örökre az ő nevéhez fogja fűzni a könyvnyomtatás feltalálásának dicsőségét.

II.

Magyarországon az első sajtót Budán Mátyás király kortársa, Karai László, budai prépost állította föl, ki Hess András nyomtatót Velenczéből hozatta Budára, 1473-ban, mire a műhely még abban az évben kiboacsátotta a «Magni Basilis de legendis poetis» és a «Chronica Hungarorum»

A VESEDELMES ELLENSÉG. — NEOGRÁDY ANTAL RAJZA.

ezimű munkákat. Az egyszerű, kezdetleges sajtót azonban csakhamar elnyomta a divat és Mátyás fényűző udvarának finom ízlése, mely a művészileg kiállított kéziratokhoz ragaszkodott. A műhelynek úgyszólván egy csapásra nyoma vész s noha Budán egész könyvkereskedő-szövetkezet virágzik, a magyar kalmárok hosszú időn keresztül mindnyájan a külföldön, Koberger Antalnál, Nürnbergben, vagy éppen Krakkóban dolgoztak, melynek híres egyetemét sok magyar tanuló látogatta. Krakkóból, Vietorisz János műhelyéből indult világgá 1533-ban Komjáthy Benedek Sz. Pál fordítása és a Krakkói Kalendárium terjed mindenfelé az országban. Közben azonban Bécsnek is akad megrendelője és Pesthy Gábor Új-Testamentoma s Aesopusi Meséi már az odaváló Singrenius János ízlését dicsérik. Fel a XVI. század derekáig ez a három város látja el Magyarországot könyvekkel és a reformáció csak a század második felében ad a magyar sajtónak különös lendületet. A kezdés most sem Budáról indul ki, mely a török iga alatt kulturális fontosságát elvesztette, hanem a vidékről.

A legelső vidéki sajtót Sárvarótt Nádasdy Tamás és neje, Kanizsai Orsolya állították fel s vezetője Abádi Benedek, a híres krakkói Vietorisz tanítványa volt. Ebben a műhelyben készült — 1539—1541 — Erdősi Sylvester János *Magyar nyelvtana* és *Új Testamentoma*. A sárvári műhely bezáratása után azonban 1558-ig az egész országban szünetelt a nyomtatás mindaddig, míg a Huszár Gál-féle vándornomda nem létesült.

Erdélyben — a hol a magyarországi török hódoltság idején is virágzott a kultura, — Szébenben már 1529-ben pompás nagy műhely állt, Brassóban pedig híres volt a Honter János nyomdája, mely 1535-től 1596-ig megszakítás nélkül működött. Heltai Gáspár református predikátor 1550-ben Kolozsvárott állított fel nagy áldozatok árán egy kitűnően felszerelt «iratos házat», melyet évtizedeken át vezetett s később fiának, ifj. Heltai Gáspárnak adott át, a ki haláláig, 1601-ig dolgozott benne.

Magyarországon ez idő alatt csupán igen kis-szerű vándornomdák működtek. A Huszár Gál-félén kívül Pápan a Hofhalter Rafaelé, a ki hol Debreczenbe, hol Váradra vitte sajtóját, majd fiáé, Rudolfé, a ki Nagyvárad és Debreczen után A.-Lendván is dolgoztatott egy darabig, Bornemissza Péteré, mely — 1573—1584-ig — Kolyátn, Semptén, Detrekön, végül pedig Rárbokon működött s Manlius Jánosé, hol 1602-ben Magyar Istvánnak «Az országokban való sok romlásoknak okairól» ezimű nagyhirű munkája készült.

A katolikusok ezidőtájt többnyire Bécsben nyomattak. De Telegdi Miklós, a jeles szónok 1582-ben már saját költségén és saját házában állított föl nyomdát. Ez az intézet, mely Rudolf császártól és királytól külön szabadalmat is nyert, Telegdi Miklós halála után az esztergomi káptalan tulajdonába ment át. Majd Forgách Ferencz 1615-ben a jezsuitáknak ajándékozta s helyébe

Pozsonyban állított fel egy sokkal szebb és nagyobb sajtót, melyen Pázmány Péter *Igazságra vezető kalauz* ezimű munkáját is nyomatták.

A XVIII. században különösen nagy hírre tett szert Landerer Mihály, pozsonyi nyomtató, ki a Nagy-Szombathból Pestre helyezett egyetem kedvéért később Pestre költözött. Irodalma nem volt még akkor a magyar fővárosnak s egyetlenegy könyvesbolt létezett, a szintén nyomdász Weigand János György boltja, mint régi latin feljegyzések mondják: in domo Beleznaiana — a Beleznaiaházban. Nagy áldozat volt ez is Weigandtól, mert könyvet boltban alig vásárolt valaki.

Egyes könyvkedvelők nagy vásárok alkalmával — József, Medardus — szereztek be szükségleteiket, a mikor is a könyvárusok sátorban kirakták portékáikat és az előre hirdetett munkáknak kifüggesztették a jegyzékét. Ezenkívül a kereskedők évenként néhányszor könyvekkel megrakott kocsin járatják be a szomszédos megyéket, hogy az olvasni vágyó magyar közönséget ellássák könyvekkel. Így aztán, éppen úgy, mint a tirolert, a ki selymet, csipkét meg módi materiákat hozott, úgy várták a könyveskocsit is dedanyáink, a mely Dugonits szépséges románját: *Etelkát, meg a Kazincey uram Orpheusának Heftjeit* hozta.

Általában Pesten a Landerer-czég maradt a legnevezetesebb. Ez volt a márcziusi ifjúság nyomdája is és az ő hatvani-utezai — ma Kossuth Lajos-utca — műhelyében nyomatták ki a híres tizenkét pontot s a Talpra magyart.

A régi Landerer-czégből aztán Heckenast-nomda lett, a mely ma a Franklin-Társulat név alatt működik, ugyanaz az intézet, a mely a «Tanulók Lapja»-nak is kiadója.

A sárkányok országából.

Cholnoky Jenő könyvéből.

2

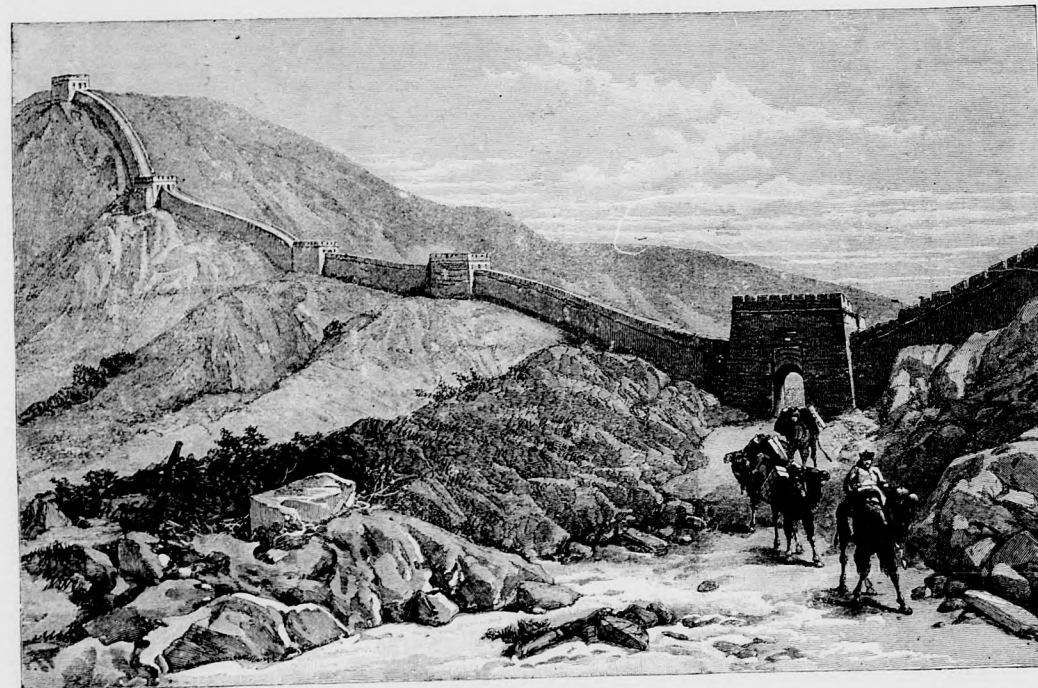
A nagy falat Kr. előtt 250—300 évvel kezdték építeni. Elhatározó befolyású volt a fal Európa történetére. A belső-ázsiai puszták nomád népei eddig legkönnyebben Khina felé találtak kijárót a pusztákról. Rendkívül érdekes, hogy itt Ázsia belsejében egymás után tűnnek fel néptörzsek, a melyek megerősödvé, megszaporodva csakhamar kifelé törekednek a sivár pusztákról, a hol a természeti körülmények nem nyújtanak elégséges tápot egy nép megtelepüléséhez és kultura-képességéhez. Annál esalogatóbb volt rájuk nézve Khinának a pusztákkal határos, dús népességű gazdag vidéke s nem is szüntenek meg az országot rablóberohanásaikkal folytonosan zaklatni. A kellemetlen szomszédtság kizárására igazán alkalmas volt a khinai nagy fal. Hiszen különösen a lovas hordák ellen jó védelem, a falakon könnyen lehetett egyik fenyegetett ponttól a másikig csapato-

kat mozgósítani s azoknak a fegyvereknek, a mivel egy pusztai rablóhorda támadta meg, könnyű szerrrel ellent állhatott a sokat gúnyolt nagy fal.

A falról visszavert nomád törzsek most, mintegy visszaverődött hullám, szétterjedtek a végtelen pusztákon, kiriasztva helyökből félig-meddig megtelepült néptörzseket. Khina elzáródásával nem maradt más kijáró út a kietlen pusztákról, mint a Dzungariai mélyedés, a mely a Balkas-tó felett nyílik ki az Aral-tó vidéki pusztákra, a hol ma a kirgizek tanyáznak.

S a néptörzsek egymást szorítva, üzve, a nevet-

nál, a külső nagy fal ma már csak omladék, egyedül tornyai állnak még épen, a mint ezt sok képen lehet látni, Ku-pe-i-kounál, majdnem teljesen ép állapotban van s leírhatatlanul szép látványt nyújt. Mellvédő falai és tornyai légnagyobb részt téglából, de itt, a hol alkalmas kő kínálkozott, terméskőből épültek. Lóczy Lajos dr. leírása szerint Kan-szu tartományban a falon minden 5 li (2—3 km.) távolságban egy-egy őrtorony van, a melyeknek a tetejéről jeleket adtak tovább egymásnak a védelmezők. Valóságos telegráf volt ez egyszerű jelzésekkel. Így pl. füstöt élesztettek,

A KHINAI NAGY FAL PERING KÖZELÉBÉN.

séges khinai falról visszavert hullám elhatott egész Európa szívébe s nem álltak neki ellent a rómaiak sokszor esodált sánczai. A világtörténelem egyik legnagyobb epizódjának, a népvándorlásnak, a mely elsöpörte Rómát s a klasszikus műveltséget olyan hosszú időre elhomályosította, indító oka a khinaiak gyorsan megnőtt ellenálló képessége s ezzel együtt különösen a nagy fal volt. A nagy fal egész hossza Riechthofen térképen mérve mintegy 3200 kilométer hosszú. Magassága nagyon változó. A Nan-kou szorosnál, a hol először találkozunk vele, 9-4 m. magas és olyan széles, hogy lovas csapatok is mozoghatnak rajta. Másutt³ persze változik ez a magasság, Khalgán-

legjobban szerették a farkas-trágyát, mert ennek a füstje állítólag minden szélben magasra száll fel. Még a Széchenyi expedíció idejében is használatban voltak ezek az optikai távirók. Még egyszer találkoztam a nagy fallal, akkor, a mikor Mandsu országból visszatérve San-hai-Kuannál vasuton robogtam át a falon tört nyíláson. Itt ér le a tengerig a nagy fal s valami leírhatatlanul impozáns látványt nyújt, a mint a város feletti hatalmas sziklabérczekekről czikázva fut le a tenger partjára. Nem tudom, nem bánja-e meg még valaha Khina, hogy rést engedett ütni a nagy falon a barbárok legbarbárbabbika, az üzletiszellem által.

(Folytatása következik.)

MAGYAR BÉLYEGGYÜJTŐ.

Május havi újdonságok.

Kréta.

Nyolcz értékből álló, nagyon szép és finom kivitelű sorozat került ez év elején forgalomba a Földközi-tenger híres szigetén. Minthogy ottan 1900. január 13-ikával (görög naptár szerint) kezdődik az év, ugyanezen napon több postahivatal állítottatott fel s így új bélyegek is adtak ki.

A bélyegek Londonban készültek s úgy finom metszésükkel, mint színeik szépségével díszre válnak a sziget kormányzóságának. Az 1 és 50 lepta értékek Hermetest ábrázolják, az 5 és 20 lepta Héra istenasszony fejét mutatja be, a 10 és 25 lepta György görög herezeg hű arcaképet ábrázolja. Az 1 drachma Talast ismerteti meg velünk, ki a mitológia szerint Kréta szigetének védnöke volt. A 2 drachmán a trónoló Zeust látjuk.

Az 1 és 50 leptán levő Hermes-kép, valamint a Talas képe is régi görög pénzek után készültek. Héra fejét és Zeus alakját talált reliefek (domborművek) után készítették. A három legnagyobb értéken egy nyomtatott görög szó ötlük szemünkbe: «*ΗΡΟΣΩΡΙΝΟΝ*», melynek jelentősége «egyelőre». Talán azért, mert a pénzegység még nines megállapítva. Színes, aczélmetszetű nyomás, fehér papír, szegélyzetszám 14¹/₂. *Levélbélyegek*: 1 lepta, csokoládébarna, 2 lepta, zöld, 10 lepta, vörös, 20 lepta, karminpiros, 25 lepta, sötétkék, 50 lepta, lilaszín, 1 drachma, violaszín, 2 drachma, barna.

Korea.

Úgy hallottuk, hogy e királyság 14 új bélyeget adott ki. Ezek közül a két legkisebb érték jellemző oldalai: színes nyomás, fehér papír, szegélyzetszám 10. *Levélbélyegek*: 2 cheun, kék, 3 cheun, halavány téglavörös.

Németország.

Örömmel jelentjük a négy nagy értéknek megjelenését. Mindenik egy-egy kis műretek, gyönyörű tiszta rézmetszetek. A színek is szépek. Mind a négy értéknek bemutatjuk mását.

Az 1 márka értéken a berlini «Reichspostamt» képe látható. A 2 márkán két germán alak van, kik egymással kezét szorítanak, míg fejük felett egy angyal koronát tart. Az alakok alatt e szavakat olvassuk: «Seid einig, einig, einig...» A metszet Werner német festőnek egy képe után készült, mely a saarbrückeni tanácsházban látható. A 3 márka értéken levő jelenet a nagy Vilmos császár szobrának leleplezését ábrázolja. Az 5 márkáson pedig egy jelenet van megörökítve, midőn a német birodalom újjáalapítása alkalmával a jelenlegi császár, kezét a zászlóra téve, beszédét e szavakkal végzi: «Ein Reich, ein Volk, ein Gott». A bélyegen mintegy 50 fej van,

melyek mind tisztán kivehetők. *Levélbélyegek*: 1 márka, karminvörös, 2 márka, kék, 3 márka, feketés violaszínű, 5 márka, a kép karminvörös, ráámaja, azaz körzete fekete.

Tasmánia.

Múlt számunkban már jeleztünk két értéket. Ezekhez csatlakozott még hat s így a sorozat teljes. Az ¹/₂ penny a Marion-tavat, a 2¹/₂ penny a Tasmán hidját, a 3 penny a Spring folyót és a Davey-öblöt, a 4 penny a Russel vizeséseket, az 5 penny a Szt. Klára-tavat, a 6 penny a dilstoni vizesest ábrázolja. A kivitel gyönyörűt is s a bélyegeken levő tájképek Tasmánia nevezetességei s látnivalói. Színes nyomás, fehér papír, vízjegy «Tas.», szegélyzetszám 14. *Levélbélyegek*: ¹/₂ p., sötétzöld, 2¹/₂ penny, sötétkék, 3 penny, sepiabarna, 4 penny, ockersárga, 5 penny, világoskék, 6 penny, karmin. *Zakariás Sándor.*

A középiskolák élete az 1898/99. tanévben.

Befejező közlemény.

A kegyesrendiektől vezetett *váci kath. főgimnáziumba* (igazgató Halmi László) 393 tanuló vétetett föl. A «Gyakorló iskola» élénken működött. Az érettségi vizsgálat elé 26-an állottak, jelesen került ki 3, megbukott 4 és a pályaválasztók nagy része theologusnak ment ki. A felsőbb osztályok diákjainak megszólása (94 = 35) a görögön maradék javára ütött ki. A programmértekezés — Tókes Lajostól — Vác és környékének edényes növényzetéről szól, s kötetnyi terjedelmében vezérfonalat szolgáltat botanikai kirándulásokhoz, tüzetes útmutatót adván minden hónapra.

A *versecei állami főreál* 236 növendéke közt (igazgató Buday József) viszonylag legtöbbben a német fiúk voltak, a magyarok és szerbek egyenlő számot teettek. Az intézeti ünnepélyek nagy vonzóerővel hatottak a mindinkább magyarosuló város lakosságára; a «Jókai»-önképzőkör szóban-írásban a magyar stílus iskolája volt és kedveltségét mutatja, hogy a pályadíjakat mind *külről* adományozták. Az érettségi vizsgán mind a 10 jelölt átment, 2 jeles sikerrel. Magyar feladatokul ezeket kapták: *a)* Szigligeti drámai költszete. *b)* Mily tényezők tették lehetővé, hogy őseink az országot elfoglalták? *c)* Az elektromágnesség gyakorlati alkalmazása. Az értesítő elején Kovalik János Malherbe régi francia költőről értekezik.

A *Veszprémi róm. kath. főgimnázium* (igazgató Takács József), a piaristák vezetése alatt. A segélyző egyesület kimutatása 10,500 frt vagyont tüntet föl. A tanulmányok hatását gyakori kirándulások növelték. Az *Ányos-önképzőkör* sikeresen buzgólkodott. Görögöt 90, pótló tárgyakat 56 növendék tanult. Szép eredménnyel záródott az érettségi, a melyre 28 tanuló állott elő, közülök a követelményeknek megfelelt 27, jelesen 7. Magyar dolgozataik: *a)* A tragédia elmélete, kapcsolatban Bánk-Bán tragikumával. *b)* A magyar szabadságharcok okai és eredményei. *c)* Az elektromos áram hatásai. A beiratkozott 391 diák között két leány is akadt, az egyik, Györke Ilona, letette az érettségét.

A *zalaegerszegi felső keresk. iskola* (igazgató Udvardy Ignác) ebben az évben lett önállóvá. Volt 124 növendéke. «Kisfaludy-önképzőköre» szépirodalmilag

jelentékenyen dolgozott és megülte Kossuth meg Kisfaludy Károly emlékezetét. Az érettségi azzal a nagy rostálással járt, a melylyel mindenütt a hazai kereskedelmi iskolákban: itt 38 jelentkező közül 16 visszavetett és jelesen egy sem érett. Magyar tételük címe: Az 1867-ki kiegyezés eredménye, különösen közgazdasági tekintetben. Az értesítő elején Kiss Lajos a zalaegerszegi nyelvjárásról ír.

Magyarból eme tételek közt válogathattak: *a)* Az érzékek szerepe a megismerésben. *b)* Bessenyei György. *c)* A török hódoltság befolyása a reformáció terjedésére és a nemzeti öntudat felébredésére.

A *zombori áll. főgimnáziumban* (igazgató Bodnár György) 342 felvett növendék közül 61 a szerb nemzetiséghez tartozott, kedvükért nyelvüket rendkívüli tárgyul tanították. A «Markovics-gyorsírókör» dicsé-

Kréta.

Tasmánia.

Kréta.

Tasmánia.

Kréta.

Németország.

Tasmánia.

Kréta.

Németország.

Korea.

Korea.

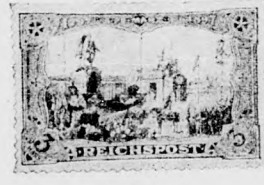
Tasmánia.

Tasmánia.

Tasmánia.

Kréta.

Németország.

A *zilahi ev. ref. kollégiumba* (igazgató Kines Gyula) 247 diák járt. A tápláló intézetben 30 ingyen élelmezésben részesült; a felső két osztály növendékeit légáczióra menesztették. Jutalomdíjak gazdagon voltak minden tárgyból és ügyességből. A nagy könyvtár mintegy tizenháromezer darabkól állott. A fiúk szép kiránduláson jártak, Porolissum régi római város romjaihoz. A görögpótló tanfolyam bevezetését a jövő esztendőre jelezték. Oktatták a vívást, a vívótört Keresztessy rendszerével, a kardot olasz iskola szerint. 16 érettségiző közül 2 jelesen érett, 3 megbukott.

retes szorgalmat tanusított az Arany-önképzőkör pedig válogatott és jól megfejett pályateteivel tünt ki. Az érettségi vizsgálatnak rossz eredménye volt, egy «jeles»-sel szemben 12 ifjú visszavetett. A magyar írásbelin eme feladatokat tüzték ki: *a)* A népköltészet hatása a magyar irodalomra a legregibb időkől napjainkig. *b)* Magyarország műveltségi vázlata a mohácsi vészig. *c)* A galván-elektromosság és gyakorlati alkalmazása. A pótló tárgyakat tanulók többségben voltak. (61,47-el szemben.) Programértekezés: «Család és iskola», Rác Soma tanártól.

A zombori felső kereskedelmi iskolának (igazgató Zsulyevits Ernő) 118 tanulója volt. A diákok itt szép eredménnyel tanultak, mivelhogy mindössze négyen maradtak el ismétlőknek. Tettek egy nagyobb tanulmányutat az Alduna mellékre, melyről Trencsény Károly tanár érdekes, eleven előadásban számol be. Dr. Holub Emil többféle természetrajzi tárgyat adományozott a szertárnak; a kereskedelmi nyomtatványok gyűjteménye a szakismeretek előmozdítására szolgált. Az önképzőkör kétfelé különült: magyar szépirodalmi osztályra és modern nyelvek megkeres. szakismeretek osztályára. Erettségire 26-an mentek, magyarból ezt a témát dolgozták ki: A tőke és munka viszonya az emberhez, végeredményben 3 jelesen érett és 6 javítóra köteleztetett.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Rupp Kornél temetése. Budán, a Városmajor környékén van egy kis ház, barátságos, vidám külsejű. Egy napon aztán oly szomorú lett ez a kis épület, hirdette a nagy gyászt minden, a zöldelő kert, a nyíló virágok, az örökzöld fenyők: Rupp Kornél meghalt...

Junius 25-én hűnyta be szénét örökre a sokat szenvedett férfú, mély gyászba borítva családját, rokonait, kartársait, tanítványait, az egész magyar ifjúságot, mindenkit, a ki csak ismerte. Két napig feküdt ravatalán, aztán eltemették nagy fájdalommal.

Temetése junius 27-én, szerdán volt. Egész dél-élt vitték a koszorúkat, a melyeket jóbarátai, ismerősei és családtagjai küldtek sírjára. Köztük volt hű hitvesének, két kis árvájának és a többi hozzátartozóinak, továbbá a református főgimnázium tanári karának, a Franklin-Társulatnak, a Reissig-, Belcsák- és Anderkó-családoknak és másoknak szebbnél-szebb koszorúja.

Délután négy óráig volt látható a halott, aztán rászögezték a koporsó födelét. Úgy éreztük, mintha a mi szívünkbe verték volna azokat a szökeket, sokáig, örökké emlékezni fogunk ezekre az ütésekre, a melyek elzárták tőlünk a legnemesebb embert, a ki csak élt ezen a földön.

Tele volt az egész ház, mindenki eljött, a ki csak tehette, hogy a megboldogultat utolsó útjára elkísérik. Ott volt többek között Szász Károly ref. püspök, Heinrich Gusztáv miniszter, tanácsos, Benkő Gyula, a Franklin-Társulat igazgatója, Gaal M., Koltai Virgil, Anderkó Aurél, Reissig Adolf az elhunyt jó barátai, továbbá Molnár Sándor igazgató vezetése mellett kijöttek a ref. főgimnázium tanárai: Fiók Károly, Varga Bálint, Laky Dániel, Fr. Kiss Károly, Szekeves Albert, Kenessey Dezső, Szabó Aladár és mások a fővárosi írók és tanárok sorából.

A koporsó fölött gyönyörű imát mondott Haypál Benő, budai ref. lelkész, a ki előbb szép beszédben vigasztalta az elhunyt családjának tagjait, aztán elbúcsúztatta a halottat az ő nagy útjára, a honnan nem adatik visszatérés. Néma csendben, meghatottan hallgatta a közönség a beszédet, s csak a sírók zokogása hallatszott közbe. Aztán Szász Károly lépett a koporsóhoz és nem mint lelképásztor, hanem mint az elhunyt régi jó barátja tartott remek beszédet a gyászoló családnak, a melyben nagy fájdalmukat enyhíteni iparkodott.

A gyászbeszéd hangzása után fölvettek a

koporsót és kivitték örökre abból a házból, a melyben az elhunyt oly biztosan remélte, hogy föl fog gyógyulni. Föltették a gyászkocsira, a gyászoló közönség is kocsikra ült, hogy a drága halottat legvégső útjára kísérik. Huszonkét kocsi szállította a temetésen résztvevőket ki a farkasréti temetőbe. A fölászott sír várta a koporsót. Haypál Benő újra elbúcsúztatta az elhunytat, aztán lebocsátották a koporsót. Olyan szomorúan dobbant a koporsó, a mikor a sír mélyébe leért, a mikor utolsó nyugvóhelyére érkezett! Ez a dobbanás visszhangra talált mindenki lelkében, fájdalmas visszhangra, a mely soha el nem fog enyészni onnan.

Az elhunyt hitvese dotta az első hantot a koporsóra, majd a rokonok és a többiek mind vetettek egy-egy rögöt rá, aztán a sírásók gyorsan elvégezték munkájukat.

... Most még pusztá a sír, de majd ha virágok lesznek rajta, el fogják susogni az alantfekvőnek szenvedéseit és ez égi szókat: sirassátok őt, a legáldottabb emlékü férfit, sírjátok, mert boldogok, a kik sírnak, mert megvigasztaltatnak.

László Béla.

Erettségi vizsgálatok. A csurgói ev. ref. főgimnáziumban az érettségi vizsgálatok junius 25—27-ik napjain tartattak meg Barakonyi Kristóf esperes, értecs. vizsg. elnök és Farkas József budapesti ev. ref. theol. tanár jelenlétében. Vizsgálatra jelentkezők 27-en. Ebből jelesen érett 4 (Fejes Zsigmond, Gali János, Halka J. és Kárbuczky J.), jól 4 (Csók József, Király Lajos, Novák István, Rihmer János), elégségesen 17, két órára visszavetett 2 növendék. A soproni kath. főgimnázium szóbeli érettségi vizsgálatának eredménye a következő: 28 jelentkező közül jelesen érett 2 (Aistleitner József és Nelky Kálmán), jól érett 6 (Buzetky Pál, Cavalloni József, Csiszár Hugó, Lenck Ernő, Pfeiffer Ottó, Rozner Miksa), 3 elbukott két hónapra, a többi egyszerűen érett.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Az Olesó Könyvtár újabb füzetei. A Gyulai Pál szerkesztésében, a Franklin-Társulat kiadásában megjelenő eme vállalat szokott választékosságával teszi közzé legújabb füzetait. Most kapjuk benne Faludi Ferenc verseit (1163—1165. szám), ki új színeket, formákat és új tárgyakat hozott a múlt század irodalmába. Határozott lírai költő, a ki a szemlélődés, a szelid tréfa hangjait juttatja kifejezésre. Formaérzke olyan, hogy az ő versei úgy hangzanak, mintha újak lennének. Méltán számíthat az érdekes 60 filléres kötet nagy elterjedésre. — Ugyancsak az Olesó Könyvtárban jelent meg Riedl Frigyes tollából Péterfi Jenő (1166—1167. szám) jellemrajza. Azok közül a könyvek közül való ez is, melyek mélyebb hatásúak. Bensőséges, igaz hangja megindít, a tudással és szeretettel való méltatás pedig teljesen megérteti velünk Péterfi érdekes és értékes egyéniségét. Ára 40 fillér. — Végre Stevenson híres beszéde: A franchardi kincs (1168—1169. sz.), mely a francia vidéki életnek humoros rajza, Angliában egyike a legnépszerűbb novelláknak, bizonyynyal nálunk is sokan fogják elolvasni. Ára 40 fillér. Az Olesó Könyvtár egy-egy számának ára csak 20 fillér és minden könyvkereskedésben kapható.

VEGYES.

A Párka. Firenze mellett, néhai Voronzov herceg ódon villájában érdekes faragott képet fedeztek fel a minap. A márványból készült munka egy vén-asszonyt ábrázol és a jellemzésnek oly erejével, a vésőnek oly művészi kezelésével van megalkotva, hogy a műbírálok mind nagy, elsőrendű mester művének tartják, jelesül Michel Angelónak, kinek

A PÁRKA. — Michel Angelónak tulajdonított szobormű.

a Palazzo Pittiben lévő Párkaival és Cumæa Sibyllájával meglepő rokonságot árul el. Bárhogyan áll a dolog, az 'új' Párka a legnagyobb mértékben megérdemli a művészetkedvelők figyelmét és egy magyar műértő helyesen mondotta, hogy a esodásan mintázott száj, a legnagyobb pontossággal áttanulmányozott nyak s az a bámulatos balkéz, melyet rajta látunk, magában elegendő arra, hogy valakit a véső mesterévé tegyen.

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csiszár József.

Számtani kérdés:

Egy számnak 17-szerese annak 16-szorosával össze-szen 2211-et tesz. Mily nagy azon szám?

Földrajzi kérdés:

Mi a neve azon az észak-amerikai Egyesült-Államokban fekvő szabad területnek, a mely a Gila folyó vidékén fekszik? 1863-ban hasított ki Mexicóból a R.-Coloradóig.

Történelmi kérdés:

Mikor, hol, kik között és mennyi időre kötötték a zsitvatoroki béke? A békekötést ki és mikor írta alá? A latin, török és magyar nyelven kiállított béke-okmányt ki adta ki?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1900. július 14.

A 39. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése: Számtani kérdés: Az utolsó méterért fizettek 100 korona 60 fillért, az egész kút fúrásáért 25,850 koronát. Földrajzi kérdés: Béli hegység. Természetrajzi kérdés: Sárgabübos kakadu (Cacatua sulphurea). Vegetáriai kérdés: Goulard-víz (aqua plumbi). Képrejtvény: A világ egy kopott szekér, haladna, de nem messze ér.

Helyesen fejtették meg: Lőrincz Ferenc és Dezső, Herczeg Albert, Braun Ödön, Putnok Imre, Gelbman Miksa, Steinhübel Ödön, Vadas Zoltán, Kóri Endre, Betegh István, Háberfeld Aurél, Przybilla Jenő, Steiner Pál, Maurer Arthur, Borosnyay Oszkár, Géczy Géza, Szaner József, Fried Nándor, Néder Károly, Labancz László, Holmann Jenő, Kovács Lajos, Szabó Ferenc, Kutlik Félix.

A kitzűzött könyvjutalmat, Kisfaludy Sándor «Regék a magyar előidőkből» című művét Kovács Lajos VI. o. t. nyerte el Deésen, Posta-utca 18.

SZERKESZTŐI TELEFON.

László A. Szeged. Szép, hogy a Kárpátok között is megemlékezett rólunk. Képes levelezőlapját köszönjük. — Baum József, Ujvidék. 1. A levélbélyegek dolgában tessék Zakariás Sándor úrhoz fordulni Kassára, ő majd a kívánt felvilágosítást megadja. 2. Úgy gondoljuk: Gyulafehérvárt. — Láng Aladár előfizetőnk Szilágysomlyóról levelezésbe szeretne becsatlakozni valamelyik gyorsíró kollégájával. — Dora Mihály, Duna-tele. Két korona, negyven fillérért megkaphatja. — Oláh Gábor, Senkifia. A jutalomkönyvek tárgyában intézkedtünk. — Bohrandt Lajos. Cikkeit nem használhatjuk. — N. M. Iskolájukban mindenesetre szép számmal vannak jeles tanulók, de ha mi minden iskolának a jeleseit ily részletesen elsorolnánk, mi maradna a lapból? A T. L. a szünetekben is a megszokott terjedelemben jelenik meg. — Hajós Rezső. 1. A Budapesti Gyorsíró előfizetési ára évenként 4 kor., tanulónak a Gyorsírási Lapokkal együtt 5 korona. 2. Gyorsírási tételt tűz ki a gyorsíró-egyesület, minek tűzzünk mi is? 3. Igaza van, de úgy is lesz az, míg csak az emberek kegyetlenek lesznek. — Paksy G. Budapest. A versnek technikája kissé rögös, de tartalma igazán szép és költői. Kissé átdolgozva a jelen számban hozzuk. Máskor is szívesen látjuk. — Kóri E. 1 korona és 60 fillér. Barna. — Radó Vilmos, Kanizsa. Ószinte részvételeért fogadjuk szívbeli köszönetünket. — Denk Gusztáv, N.-Szeben. Szép levele nagy örömet okozott nekünk. Rajta leszünk, hogy a T. L. ezután is olyan hű társa, vezére legyen az ifjúságnak, mint eddig. — Deszkássy B. A kérdezett értesítőt, fájdalom, nem találjuk a szerkesztőség könyvei között. — Szilágyi S. Levelét köszönettel vettük. — Berger Mór, Ujvidék. Elkésett. — Kállai E. Szeged. A művet, sajnáljuk, de elbőből nem küldhetjük vissza. Ajánlatát köszönjük. — Dr. Sárfy A. tanár úrnak, Lőcse. Igen köszönjük szíves részvétét, kérve, hogy kegyes pártfogását a szerkesztőségtől a jövőben se vonja meg.

Magyar királyi államvasutak.

Érvényes 1900 május hó 1-től.

A vonatok indulása Budapest ny. p. udvarról.

Délre				Délután			
vonat-szám	óra	perc	hová	vonat-szám	óra	perc	hová
102	1 00	kel.ost.	Bécs, Berlin, Páris, Ostende, London	6104	12 05	sz.v.	Czegléd, Szonok
110 ¹⁾	5 45	kiál.ex.	Bécs, Páris	172	12 15	sz.v.	Palota-Ujpest
166	5 55	sz.v.	Palota-Ujpest	136	12 25	sz.v.	Nagy-Maros
124	6 15	sz.v.	Érsekújvár	146 ²⁾	12 30	sz.v.	Nagy-Maros
6102	6 35	sz.v.	Czegléd, Szonok	4106	12 50	sz.v.	Dorog
4102	6 45	sz.v.	Esztergom	174	1 15	sz.v.	Palota-Ujpest
168	6 55	sz.v.	Palota-Ujpest	4108 ³⁾	2 05	sz.v.	Bécs, Páris
6012	7 05	v.v.	Lajosmizse	125	2 15	sz.v.	P.-Nána, Léva
1402	7 30	gy.v.	Zsolna, Berlin	176	2 20	sz.v.	Palota-Ujpest
106	8 00	sz.v.	Bécs	704	2 20	gy.v.	Bukarest
708	8 15	sz.v.	Temesvár, Orsova	144	2 35	sz.v.	Érsekújvár
712	8 30	sz.v.	Temesvár	4104	2 40	sz.v.	Esztergom
142 ²⁾	8 45	sz.v.	Nagy-Maros	720	2 45	sz.v.	Czegléd
170	9 15	sz.v.	Palota-Ujpest	6012	2 55	sz.v.	Lajosmizse
116	9 25	sz.v.	Bécs, Berlin	185 ³⁾	3 20	sz.v.	Palota-Ujpest
				716	4 25	sz.v.	Szeged
				178	4 30	sz.v.	Palota-Ujpest
				108	4 45	gy.v.	Bécs
				138	4 50	sz.v.	Nagy-Maros
				148 ³⁾	5 45	sz.v.	Vác
				180	6 00	sz.v.	Palota-Ujpest
				140	6 20	sz.v.	Párkány-Nána
				710	7 00	sz.v.	Verciorova
				4112	7 10	v.v.	Esztergom
				6014	7 20	sz.v.	Lajosmizse
				182	7 40	sz.v.	Palota-Ujpest
				128 ⁴⁾	7 50	sz.v.	Nagy-Maros
				154 ³⁾	8 20	sz.v.	Vác
				218	9 05	v.szsz.	Zsolna, Berlin
				184	9 25	sz.v.	Palota-Ujpest
				118	9 35	sz.v.	Bécs
				706	10 10	gy.v.	Szeged, Verciorova
				188 ³⁾	10 20	sz.v.	Palota-Ujpest
				152	10 40	sz.v.	Vác
				902 ⁵⁾	11 20	keleti	Belgrád,
				702 ⁶⁾	11 30	keleti	Konstantinápoly,
						keleti	Bukarest,
						keleti	Konstantinápoly

A vonatok érkezése Budapest ny. p. udvarra.

Délre				Délután			
vonat-szám	óra	perc	honnan	vonat-szám	óra	perc	honnan
701 ¹⁾	12 50	kel.ost.	Konstantinápoly, Bukarest	171	12 55	sz.v.	Palota-Ujpest
161	4 40	sz.v.	Palota-Ujpest	141 ³⁾	1 15	sz.v.	Nagy-Maros
163	5 40	sz.v.	Palota-Ujpest	703	1 25	gy.v.	Bukarest
151	6 20	sz.v.	Vác	103	1 50	sz.v.	Páris, Bécs
6101	6 30	sz.v.	Szonok, Czegléd	173	1 58	sz.v.	Palota-Ujpest
165	6 40	sz.v.	Palota-Ujpest	175	3 05	sz.v.	Palota-Ujpest
117	6 50	sz.v.	Bécs	6001	3 15	sz.v.	Lajosmizse
709	7 15	sz.v.	Verciorova	135	4 00	sz.v.	Nagy-Maros
4113	7 25	v.v.	Dorog	185 ³⁾	4 10	sz.v.	Palota-Ujpest
217	7 35	v.szsz.	Berlin, Zsolna	6103	4 20	sz.v.	Szonok, Czegléd
167	7 45	sz.v.	Palota-Ujpest	145 ⁴⁾	5 25	sz.v.	Nagy-Maros
6011	7 50	v.v.	Lajosmizse	177	5 45	sz.v.	Palota-Ujpest
139 ³⁾	8 10	sz.v.	Nagy-Maros	115	6 05	sz.v.	Bécs, Berlin
713	8 25	sz.v.	K.-K.-Félegyháza	179	6 50	sz.v.	Palota-Ujpest
4101	8 35	sz.v.	Esztergom	711	7 00	sz.v.	Temesvár
127	8 45	sz.v.	Párkány-Nána	107	7 25	gy.v.	Bécs
169	10 10	sz.v.	Palota-Ujpest	707	7 40	sz.v.	Orsova, Temesvár
715	10 55	sz.v.	Szeged	147 ⁵⁾	8 05	sz.v.	Vác
143	11 05	sz.v.	Érsekújvár	4105 ⁶⁾	8 15	sz.v.	Pilis-Csaba
				181	8 25	sz.v.	Palota-Ujpest
				125	8 45	sz.v.	Párkány-Nána
				105	9 00	gy.v.	Bécs
				1401	9 25	sz.v.	Berlin, Zsolna
				4111	9 35	v.v.	Esztergom
				719	9 58	sz.v.	Szonok, Czegléd
				183	10 05	sz.v.	Palota-Ujpest
				153 ⁷⁾	10 20	sz.v.	Nagy-Maros
				137	10 35	sz.v.	Nagy-Maros
				109 ⁸⁾	10 45	kiál.ex.	Páris, Bécs
				101	11 00	keleti	London, Ostende,
						keleti	Páris, Berlin, Bécs
				6013	11 10	v.v.	Lajosmizse
				901 ⁹⁾	11 20	keleti	Konstantinápoly,
						keleti	Belgrád
				123	11 30	sz.v.	Érsekújvár
				187 ⁹⁾	11 45	sz.v.	Palota-Ujpest

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A vonatok indulása Budapest k. p. udvarról.

Délre				Délután			
vonat-szám	óra	perc	hová	vonat-szám	óra	perc	hová
32	6 20	v.v.	Nagy-Kanizsa	514 ¹⁾	12 10	sz.v.	Nagy-Káta
604	6 50	gy.v.	Gyeférvár, N.-Szeben, Kolozsvár, Stanislau	22	12 25	sz.v.	Bicske, N.-Kanizsa
10	6 50	sz.v.	Bécs, Graz	310	12 35	sz.v.	Hatvan
402	7 10	gy.v.	Kassa, Munkács	316	1 30	sz.v.	Gödöllő
1002	7 15	sz.v.	Zágráb, Fiume, Róma	1302	1 45	gy.v.	Fehring, Graz
304	7 30	sz.v.	Ruttka, Berlin	504	1 55	sz.v.	N.-Várad, Debreczen
320 ¹⁾	7 35	sz.v.	Hatvan	602	2 15	sz.v.	Arad, Bukarest
906	7 35	sz.v.	Belgrád, Brod	6	2 20	sz.v.	Bécs, Páris, London
1508	7 50	sz.v.	Kassa, Csorba	16	2 30	sz.v.	Bicske
1008	8 00	sz.v.	Zágráb, Fiume, Pécs	404	2 35	gy.v.	Kassa, Lemberg
606	8 10	sz.v.	Arad, Brassó	904	2 40	sz.v.	Konstantinápoly
506	8 30	sz.v.	Kolozsvár, Brassó	312	2 45	sz.v.	Hatvan
6	8 50	sz.v.	Bécs, Graz	510	2 55	sz.v.	Szonok
408	8 50	sz.v.	Munkács, M.-Sziget	1004	3 00	gy.v.	Zágráb, Fiume, Róma
20 ¹⁾	9 00	sz.v.	Bicske	1022	3 20	v.v.	Adony-Szabolcs, Paks
1708	9 15	sz.v.	M.-Sziget, Stanislau	910	3 35	sz.v.	Szabadka
306	9 35	sz.v.	Ruttka, Berlin	302	3 45	gy.v.	Ruttka, Berlin
				12	4 30	sz.v.	Győr
				308	5 20	sz.v.	Ruttka, Berlin
				508	5 45	sz.v.	Kolozsvár, Brassó
				318	6 25	sz.v.	Hatvan
				1706	7 05	sz.v.	M.-Sziget, Stanislau
				18 ²⁾	7 20	sz.v.	Bicske
				24	7 35	sz.v.	N.-Kanizsa, Triest
				1506	8 00	sz.v.	Kassa, Csorba
				1006	8 30	sz.v.	Zágráb, Fiume, Eszék
				406	8 55	sz.v.	Miskolcz, Lemberg
				48	9 00	sz.v.	Bicske
				502	9 15	gy.v.	Kolozsvár, Bukarest
				1904	9 35	sz.v.	Gyékényes, Brod
				1304	9 55	sz.v.	Fehring, Graz
				608	10 00	sz.v.	Arad, Brassó
				908	10 20	sz.v.	Belgrád, Eszék, Brod
				1510 ³⁾	10 30	gy.v.	Kassa, Csorba
				8	10 45	sz.v.	Bécs, Sopron
				322	11 10	v.v.	Ruttka, Miskolcz

A vonatok érkezése Budapest k. p. udvarra.

Délre				Délután			
vonat-szám	óra	perc	honnan	vonat-szám	óra	perc	honnan
645	5 00	sz.v.	Arad	311	12 25	sz.v.	Hatvan
321	5 20	v.v.	Ruttka, Berlin	303	12 50	gy.v.	Berlin, Ruttka
1707	5 45	sz.v.	M.-Sziget	903	1 05	sz.v.	Konstantinápoly
607	6 10	sz.v.	Brassó, Arad	601	1 10	sz.v.	Bukarest, Arad
47	6 15	sz.v.	Bicske	1901	1 25	sz.v.	Gyékényes, Pécs
405	6 35	sz.v.	Lemberg, Miskolcz	403	1 30	sz.v.	Lemberg, Kassa
7	6 40	sz.v.	Bécs, Sopron	3	1 45	sz.v.	London, Páris, Bécs
1509 ¹⁾	6 55	gy.v.	Csorba, Kassa	503	1 50	sz.v.	N.-Várad, Debreczen
907	7 05	sz.v.	Belgrád, Brod	1301	2 05	sz.v.	Graz, Fehring
507	7 10	sz.v.	Brassó, Kolozsvár	21	4 50	sz.v.	Bicske, N.-Kanizsa
1303	7 25	sz.v.	Graz, Fehring	313	5 35	sz.v.	Gödöllő
309	7 30	sz.v.	Hatvan	27	6 05	sz.v.	Győr
501	7 50	gy.v.	Bukarest, Brassó	505	6 20	sz.v.	Brassó, Kolozsvár
1021	7 55	v.v.	Paks, Adony-Szabolcs	905	6 40	sz.v.	Belgrád, Eszék
1505	8 15	sz.v.	Kassa, Csorba				(Berlin, Ruttka,
1005	8 20	sz.v.	Fiume, Zágráb, Eszék	305	7 00	sz.v.	Szerencs
1004	8 30	gy.v.	Róma, Fiume	5	7 15	gy.v.	Bécs, Graz
319 ²⁾	8 45	sz.v.	Hatvan	605	7 20	sz.v.	Brassó, Arad
509	9 15	sz.v.	Szonok	1007	8 00	sz.v.	Fiume, Zágráb, Pécs
111	9 20	sz.v.	Győr	1705	8 10	sz.v.	Stanislau, M.-Sziget
909	10 00	sz.v.	Szabadka	15 ³⁾	8 20	sz.v.	Bicske
307	10 05	sz.v.	Ruttka, Füle	407	8 30	sz.v.	Munkács, M.-Sziget
23	10 15	sz.v.	N.-Kanizsa, Triest	1001	8 35	gy.v.	Róma, Fiume, Zágráb
				1507	8 50	sz.v.	Csorba, Kassa
				19 ⁴⁾	9 00	sz.v.	Bicske
				9	9 15	sz.v.	Bécs, Graz
				303	9 20	gy.v.	Berlin, Ruttka
				603	9 40	sz.v.	(N.-Szeben, Gyeférvár,
							Kolozsvár, Stanislau
				25	9 50	sz.v.	Triest, N.-Kanizsa
				401	10 00	sz.v.	Munkács, Kassa
				513 ⁵⁾	10 30	sz.v.	N.-Káta
				317 ⁶⁾	10 40	sz.v.	Hatvan
				17 ⁷⁾	10 40	sz.v.	Bicske

¹⁾ Közlekedik június 15-től bez. szept. 15-ig.
²⁾ Közlekedik május 15-től bez. szept. 15-ig.
³⁾ Közlekedik június 1-től bez. szept. 15-ig.
⁴⁾ Közlekedik június 15-től bez. szept. 15-ig.
⁵⁾ Közlekedik június 1-től bez. szept. 15-ig.
⁶⁾ Közlekedik június 1-től bez. szept. 15-ig.
⁷⁾ Közlekedik június 15-től bez. szept. 15-ig.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. auguszt